

Latweeschu Awises.

51. gaddagahjums.

No. 23.

Treschdeenâ, 7. (19.) Juni.

1872.

Redakteera adreffe: Pastor Sakranowicz Kuttringen, pr. Frauenburg, Kurland.
Erfpedizija Besthorn f. (Neyher) gramatu bohde Jelgawâ.

Rahditajs: Wisjannafahs sinnaš. Dašhadas sinnaš. Keisars Pehteris I. tas leelais. Loreis un taggad. Sawada pufke. Preeksch latin. mehmfurku floblu zc. Albildo. Naudas tirgus. Rabbibas un preekschu tirgus. Sluddinašchanas.

Wisjannafahs sinnaš.

Berline. Pruhšchu landaga flegta lihds 21. (9.) Oktober. Keisars pats, kad arri walšsrahta sehdeschanas 22. (10.) Juni beigsees, reisohs probjam uf Omš weffelibas amoteem, no turenens atkal uf Gastein un September eesahsoht uf Berlini atpakkat, jo tai laikâ tur augstus weefus gaida, probti Austrijas Keisar. Ka šchis augstais weefis nahk Pruhšchu kehniun apzeemoht, par to vreezajahs wiſſi laudis, jo tas tak effoht par flaidru ſhmi, ka starp abbaſhm brachlu tautahm tas affinais 1866. gads aismirſis, peedohts un tamdeht no farra dohmahm wairš ne sinnaš.

15. (3.) Juni walšsrahts sehdeschanâ tappa peenemts tas apspreeſchanai preekschâ likts likkums pret Jesuiteem. Šcho taggadeju likkumu eeranga tif par nohtes likkumu, zaur furru waldbai tohp spehšs dohts rohkâs Jesuitu pahridarriſchanahm prettotees. Gruntigu likkumu tif iſlaidihs pehzaſh.

Portugalles galwas pilſehta Liſſabon 15. (3.) Juni plohs fahs breeſmihgš uggunšgrehšs.

Madrid. Spanijaš miniſteri atkal jau no kehniun athuſgusches no amata un kâ dſtedam, kehniſch tahdu winnu luhgſchanu peenemts un pehž zitteem miniſtereem meſle.

R. S—z.

Rihgâ 27. Mai uf landaga irr iſwehlehts par Wiſſemmes miſiſchneeku wezako jeb landmarſchalli uf nahkoſſeem 3 gaddeem landrahta kungs von Bock no Kerſel m.

— Jaunais dſelzella gabbals uf Wiſſlgrahwi irr ar 1. Juni braukſchanai atdohts. Iſbraukſchana no Rihgas buhs p. 5½, 11½ no rihta un 4½ wakkarâ; no Wiſſlgrahwa p. 8 vr. puſd. 2½ un 8½ pehž puſd. Uf zella buhs 25 minutes. Pee Alekſanderejas nahks turpmahk veeturreſchana. Biktete ohtrâ flaſſe maſka 24 kap., treschâ 13 kap.

Jelgawas pilſehts Pehtera deenu tã ſwinnejis: Uf zeen. gubernatora pawehli ſwehtu deenas rihta pulkſten 8 no tirgus platiſcha 21 leelogabbalu ſchahweens ſkanejuſchi zaur wiſſu pilſehtu; no rahnſcha muſſkis ſpehlejis garrigu meldinu. Pulkſt. 9 ſapulzejahs gimnaſtijaš leelajâ ſahle ſkohlmeiſteri un ſkohlâs behrni, gubernaš un pilſehta wiſſneezibas kungi, lohzehti no teefahm un wiſſahm kauſchu ſahrtahm, zik tif ſpehja ruhmi atrakt. Pehž nodſeedatas garrig. dſeefmas deewawahrdu wiſſſkohlâskungs nolaffija 20. Dahm. dſeefmu un pateikdamš luhdſa Deemu, lai wiſſch gribbetu ſchekliqi doht ka to leelu darbu, fo Keisars Pehteris ſahziš, muſſu kungs un Keisars Alekſanders II. tahlaſh wadda uf pilnibu. Atkal dſeedaja ſloh-

leni uf balſeem un wehſtured wiſſſkohlmeiſteriš turreja to ſwehtku runnu iſrahdidamš, ka Pehteris tas leelais pats peenemmes un fo wiſſu wiſſch iſdarrijiš. Beidsoht atſkaneja walšs-dſeefma. Pulkſt. 11 wiſſâš baſnižâš tappa pateizibas un peeluhgſchanas uf debbeſi ſuhtitas un deewalakoſchanai beidſotees 101 reiſi ar leelgabbaleem ſchautš un muſſkis ſahka ſpehleht. Tã tappa ſchi deena aiſwaddita par gohdu leelašs Kreemu walſis pirmam Keisarim Pehteram tam leelajam, kaš ſchaj walſi tas ihta zella rahditajs bijs. No Latweeschu puſſes wehl ihpaſchâs deenas pagohdinaſchanas tappa iſdarritaš.

Maſkawâ 30. Mai poliſt. iſſtahde tappa atwehrtã. Lai-zinſch bij lohti jaušs un kauſchu ne-iſſkaltamš pulkš. Pehž deewalakoſchanas Uſpenſki baſnižâ, kur arri leelſirſts Konſtantinš bij, tappa iſſtahde eefwehtita; nu dewahš uf Zauſkaš kraſtmalli, kur Pehtera laiwa no matroſcheem no Kureſka bahmuſcha uf plezgeem tappa atneſta un no damslaimaš uf ſawu weetu iſſtahde noweſta. Tur mallâ iſwilſta, tappa ſwehtita un gohda fargeem nodohta.

S.

Daſhadas sinnaš.

No eekſchjemmehm.

Wiſſemmes landaga runnâš nahks arri ta leeta deht ſahrtigakâš nodohſchanu maſkaſchanâš.

Pehterburga. Preeksch zulkura, kaš no zittahm ſemmehm tohp eeweſts, tulle tohp pamaſinata, un zerramš ka tad jo wairahk taps eeweſts un leeta pamuddinahš arri paſchu walšs ſabrikantus uf to lehtako paſneegt labbu prezi. Beidſamajôš gaddôš Kreemu walſi un Pohlôšs tappa iſſtrahdahts weſſels milions birkawu ſmallo rahzenu zulkura (60 milion. rubl. wehrtibâ). Uf ſahdahm 600 tuhſt. puhruweefahm rahzenu lauku un taiš peederrigôš ſabrikôš atradda darbu un uſturu ſahdi 150 tuhſt. zilweki. Preeksch 50 gaddeem bij tif 2 rahz. zulkura ſabriki un taggad irr 300. Lihds ſchim tif 3 prozentes zulkura nahza no zittahm ſemmehm, wiſš zits tappa ſchê pat ſagattawohts.

No **Karkowâš** fabrikeem irr uf Maſkawâš leetu iſrahdiſchanu noſuhtiti dſelzella ratti, kaš augſtai Keisarenei irr dahwinati. Tik aſſes un ritteni effoht no ahſſemmehm nahkufchi, wiſš zits pee ratkeem paſchâ Kreemuſemmê taiſſiſts un wiſš no Kreemu rohkahm. Eſſoht gan darbs, kaš pehž wiſſa ſawa dahrga glihtunia warroht mehritees ar zittu ſweſchu ſemju ſmallo ſabriku darbu.

S.

No ahrsemmeem.

Berline. 4. Juni Wahsemmes krohna printschu pahrim tappa kreistibas noturretas; masa prinzeffe dabuja tohs wahrduš Magreete, Beatrikke, Feodora. Kuhmäs stahweja Italijas krohna prinziš Humberts ar sawu laulatu draugu Margerittu. Prinziš par kuhmu dahwanu irr pasneedsis dahrgi isgeseotu lahdiiti ar wiffadeem feeweefchu rohtas dahrgumeem.

Franzija. Tautas fapulze wiffseem spehkeem taggad darbojähš gar jauneem armijas liffumeem, ka katram buhs karra deeneštä eet. Waldiba atkal usnehmuš fawafšišhanohš ar Bismarku, waj Wahsemme buhtu ar meeru, sawu armiju fohli pa fohlam nemt is Franzijas ahrä, ja schi tohs wehl maksajamohš 3 tuhft. milionus jau taggad pa dekkai ismaksä un pa dakkai ar lihlu grahamatahm apdrohšchina. Bezziš Tjers to peepraffa lä peenahlumu. Bismarkš atkal atbildejis, ka no peenahluma newarroht wiš runnaht, jo pehz kontraktš Wahzu karra spehks warroht turreht wiffus tohs 6 semmes gabbalus, kamehr it 1 frankš wehl parahdä effoht, bet labprahlitibu Wahsemme grihböht un buhschoht rahdiht.

No Rohmas beidsamajäs deenäs nahza atkal behdigas sinnaš par pahwesta weffelibu; gan winnam jau arri agrahl ap waffaras laiku mehdsä reibums un gihbeeni usnahkt, bet us til ilgu laiku nelad wehl nebij nogibbis lä taggad. Kad nu apdohma, ka ar wezzumu meefas spehks stipri irr suddis un azzihm redsoht suhd, tad nau wiš brihnumš, ka kardinaki stipri jau to leetu pahrrunnä nemm, kas buhtu darramš, kad nahwe pahwestu peepefchi aifauktu.

— Po uppe Italijas Ferrara aprinki zaur pahrupluhšchanu irr leelu pohstu darrijufi. Leeli dambi, kas us juhras puffi pretti gulleja irr ispahrditi un uhdens leelam semmes gabbalam usgahsees wirfä un wiffu nopohštijis, tä ka zilweki til ko sawu dšihwibu isglahbuschi. Rahdi 40 tuhftošchi irr sawu dšihwi un labbumu pasandejušchi un miht taggad lä nabagi Ferrarä.

Nizzeefchi, kas peeder pee Franzijas stipri us to metahš kohpä, atraištees no Franzijas un feetees atkal pee Italijas. Frantschi daudšinoht, ka teefšam gan atkal Bismarkš buhschoht arri schohš Franzijas behrnus pret pašču mahti usmuffinajis.

No Madrides sinno gan ehromotas leetas. Tas kehina suhtitais karra waddons Serrano newarredamš gallä kluht ar Karlistu prettineekeem, irr schohš us padohšchanohš zaur to peedabujis, ka apfohlijis wiffseem, kas sohbinä pret waldbibu zehluschi, pilnigu peedohšchanu; arri wiffi tee wirfneeki, kas no kehina armijas pahrbegufchi pee dumpineekeem, netil ween ka iseet bes wiffas sohdbas, bet warr atkal tuhdał par tahdeem pat wirfneekeem atkal armijä eet atpakkal. Kad behgi tahdu schehlastibu dabutu, kahda preefšišime tur tohp wiffai armijai dohta. Par scho kontrakti senatä wiffi nehmas sawu nepartilšchanu rahdiht un draudeja wišwiffadi. Te nu Serrano abrauz patš us Madridi un isseel to pašču ehromoto leetu senatam preefšä, atfauzahš, ka winnam lihdi ar to warru, warreht nokaut, arri effoht ta warra bijufi rohkäs dohta, pil-

nam afschekloht — un nezil ilgi, te wiffš senatš atkal usteiz Serrano un Serranos irr un paleet ministere wezza-kais. Karlistu dumpis gan leetahš iskwehlojees.

Behmu semme 25. Mai zaur warrena lectus uhdena pluhdeem irr daudš breefmu un behdu peedšihwojufi; daudš zilweki irr lihdi noslihtufchi, kur weffeli zeemi tappa noskalloti. Pa wiffu semmi laffa dahwanas, ka warretu apbedinateem daudš mas palihgä nahkt. Weenä pašchä aprinki irr B. zeemä 70 lihki, 10 nammi pohštä; S. 3.: 50 lihki, 4 nammi pagallam; L. 3.: 14 lihki, 6 nammi pohštä; H. 3.: 44 lihki un tä wehl kahdi 10 zeemi pee-fauzami. Patti Praga irr stipri zeetufi, daudš weetas zekti israuti, tä ka wehl wiffa braukšhana irr nostahjufi. Tahdas uhdena breefmas eeksch 50 gaddeem tur nau redsetas, Moldawas uppe un wehl zittäs uhdens bij par 12 pehdas sakahpis un par krašteem leižäs gahsdamees aifneffa ehlas un daudš tuhftošchu mantas. Arri Schweizē bijufchi weetahm leeli pluhdi.

No Japanes nahk flaidrakas sinnaš par to agrahl sinnoto leelo ugguns grehku Joddo pilsehtä 5. Aprili. Ugguns iszehlees pulksten 2 pehz pusdeenas un lihdi pulksten 11 bijufchi 10 tuhft. nammi pelnšs pahrwehršiti un kahdi 100 tuhft. zilweki bes pašpahnes palikufchi.

Pee Labradoras krašteem (Amerikā) zaur wehtru irr fadruggati 4 damfluggi un kahdi 12 zitti luggi, kas us juhras jakti bij isbraufufchi; wairahk lä pahri tuhftošchu zilweku dšihwibas lihdi pohštä aifgahjuschas. S.

Keisars Behteris I. tas Ceclais

kä winš fawus pawalstneekus mohdinajis no garra tumšbas un kuhribas us garra mohdribu un tiklu strahdaschanu.

Reem. 13, 11—14.

Englantes kehnišch Georg Wilhelm fagaidija Londonē sawu augstu weefi ar peenahlamu gohdaparahdišchanu. Behteram eeruhmeja leelu nammu par mittekli un tepat raddahš augštimahziti wihrä, kas us wiffu to, ko Behteris gribbeja sinnaht, winnam flaidras sinnaš isdewa. Winnam wišlabbahk patikka farunnatees ar admiralu Kamarken un ar to luggu buhwmeisteri Deän, par karra kunsti us juhras un par luggu buhwefšanas kunsti. Schinni leelä pilsehtä, kur daudš to fabriku, manufakturu un amatneeku weetu, Behteris dabuja redseht daudš jaunās leetas. Ihpafchi winnam patikka redseht, kahdä wiššä no kaufeta miššina leelgabbalus leiž. — Winšch apmelleja tohs meisterus kas kabbatas un feenas pulkstenus taifa, un apbrihnoja winnu kunstes darbus. Pee kahda diščlera eegahjis winšch dabuja redseht weenu sahrku, un diščleram bij winnam japataifa modelis, (masš fahrzišch) pehz ka tahdus sahrkus taifih warr; scho modeli panehma Behteris pee fewis, lai warretu fawecm Kreeweem rahdiht, kahdus sahrkus ahrsemneeki taifa. Winšch labprahl uskamejahš Englantes arsenalä, kur tohp usglabbati wiffadi karra rihti un eerohšchi ko winšch it smalki israudšija, un apmelleja to nammu kur wezzigi un nešpehzigi matrohšchi tohp apkohpti. Par basnižahm staigadamš,

tur atradda deewakalpoſchanu, tur apfehdaſh fehdeſſi un uſmannigi klauffjahs ſpreddiki.

Englantes Lehnſch ſawu augſtu weefi gohdadams, pawehleja, lai ar wiſſeem ſarra luggeem uſ juhraſ noturr ſarra munſturus. Behteram ſahi ſarra iſrihofchanahs ar luggeem til lohti patikka, ka wiſch preejadamees iſſauza: „Kad es nebuhtu par leiſaru dſimmiſ, tad negribbetu par zittu nekahdu, ka par admiralu buht!“ — Pee Englantes kuggu buhwmeiſtercem wiſch gruntigi iſmahzjahs to kunſti, ka pehz aprehkenafchanas liſkumeem kuggi buhwe-wojami. Arri ſchẽ wiſch ſtrahdaja pee weena kugga, ko wiſch patẽ, ka meiſteris pehz buhwliſkumeem aprehkenadams eegrohſija un ſtrahdneekcem pehz kahrtas darbus eerahdija. — Schẽ wiſch mahzjahs to ſinnafchanu par debbeſwelwi un ſwaignehm (Aſtronomie). Wiſch apmeſteja to uniwerſiteti Oksforda, un profeſſorus wiſch tẽ pagohdinaja ar to, ka kahwa ſawu wahrdu eerakſiht Oksfordas profeſſeru ſklaita, peenemdams no uniwerſitetes to gohda wahrdu: „Augſtu gudribu daſtoris.“ — Englantẽ buhdams wiſch iſlaſſijahs ſawã deeneſti 700 wihrus, kaſ wiſſadãſ gudribãſ un ſinnafchanãſ kreetni eemahziti, ſtarp ſcheem 3 ſarra kuggu kapteinus, 25 andeles kuggu kapteinus, 40 leitnantus, 30 lohtſchus, jeb enkurneckus, 30 daſterus, 250 lanoneerus un 300 wiſſadus amatneekus un kunſtudarbu prattejuẽ.

Zaur Hollandi tablahl reiſodams un gribbedams apſkattah to arſenalu, kaſ tolaiſ raddahs Deſt pilſehtã, Behteris ſuhtija diwi deſchſikus ſawã preeſſchã, pee to dabbaſprattigo Leuwenhoek, gribbedams ar ſabo wihru ſarunmatees. Kad Leuwenhoekſ pee Behtera atuahja, tad wiſch uſ to ſazzija: „Es patẽ buhtu juhs uſmelletis Deſti, bet kur es warru iſſargatees no teem kauſchu pulkeem, kaſ ſpeeſchahs manni redſeht — un taſ man reebj.“ — Leuwenhoekſ runnaja ar Behteri par dabbaſ ſinnahm un wiſſam iſrahdija zaur leeluma glahſi (Microſcop) pee dſihwa ſuſcha aſtes, ka dſihwneeku meeſãſ pa dſihſlahm aſſiniſ weenumehr ſchãudamees ar johni uſ preeſſchu tell. *) Behteris apbrihnodams Madditaja gohdibu, ko zaur mikroſkopu dabujis redſeht, paſneeda Leuwenhoekam rohku atwaddidamees.

*) Aſſinu tegeſchana pa dſihſlahm irr dſihwitãſ ſihme. Kad aſſiniſ awitãj tegeht, tad dſihwitã beidſãbe. Paſchã aſſinuſtraumes widãdã rohnãſ ſirds, kaſ diwi kambãri un ſameerota ar dimejadcem dſihſſu kanaleem, kaſ ar ſawcem ſaruru ſarriſneem idallãh zaur wiſſu meeſu. Weens ſanãſ ar ſawcem ſarveem irr pulſahderes (Arteriaſ), obrãſ melnu aſſinu dſihſſãſ (Venẽſ). — Kad no plauſchem zaur gaifa eedwaſchpoſchanu aſſiniſ ſaweenõ-juſchãſ ar ſlabbeſgaifu (Sauerſtoff), tad wiſſas dabbu ſarſani pehwi un no ſerſchu kambareem ar johni ſpumpetas leelaja arterija dohdãſ ar lelu abrumu pa ſarru ſarriſneem zaur wiſſu meeſu, tat peewedamãſ uſturu. No ſurrones kur aſſiniſ pa Arteriaſ wiſſamãkalahm dſihſſitehm beidſãſ ſkreet, tohy wiſſas eehſtas no Wenu dſihſſitehm, pa ſurrahm taſ melnã pehwi awallãk tell uſ ſirdi. Aſſinu ſkreeſchana pa dſihſlahm irr til warren abra, ka ja taſ ſkreetu ar tahdu abrumu taſni pa weenu weenigu kanalu, beſ liſkumu meſchanãſ, un beſ teem ſarru ſarriſneem pa kurrahm taſ idallãh, wiſſas il ſarrã minãtẽ pa 30.000 pehdu aſſikreetu. Eomehr ſchis abrumuſ rohnãſ ſirds tuwumã ween; jo pa watrahſ zellneem aſſiniſ idallãh, jo lehnãka paleel wiſſu ſkreeſchana. — Iſti weſſelam ſtiram wihram rehſena 24 H. aſſinu ſawã meeſã, kaſ iſkurrã ſundã 24 reiſ. jeb par deenu un nãkti 576 reiſ. dſennãſ zauri zaur ſirdi un pa wiſſam dſihſlahm un dſihſſu gallneem, kaſ ſnãkãkã par matru. — Wan apbrihnojã

Mai mehneſt Behteris reiſoja Klewes pilſehtu (Cleve) aſſnemdamã, zaur Sãkſiju. Tẽ redſedamã kalnu razzeju darbus, wiſch gudrojãh kalnu razzeju ſinnafchanãſ. Wiſch daudi runnaja ar kalnu razzeju meiſteri Blüher, kaſ augſti mahzihſ wihru un to nehma ſawã deeneſti, to tublin aſſubtidamã no Freibergãſ uſ Kreewuſemmi. Zaur Dresdeni gribbeja reiſoht zauri, beſ kahdas uſkaweſchanaſ, bet Sãkſijaſ ſuhtitee wiſſu lubdſa, lai kahdu laizinu ſcheit apmettahs. Tẽ wiſch palikka diwi deenas. Wiſch labpraht gribbeja Sãkſchu Lehnneeni apmeſteht, bet beſ wiſſam zeeriſchãhm. Kad wãkãrã atuahja Lehnneenes pilli, tad raddãhſ wiſſi pilſkambãri ka baſſtin pebahſſi ar augſtmanneem un dahmahm. Behteris peeri ſarahwiſ ar ſawcem pawaddoneem zaur kambareem eedamã iſdfehſa puhſdamã wiſſãſ ſwezzes, ta ka tee azzukãhrigee wiſſa waigu nedãbuja redſeht. — Ohtrã deenã wiſch apmeſteja to ſtipro krepõſtu Königsſtein, ko daudſina, ka wiſſu ſawã kalna wirs gallã neweens eenaidneekſ neſpehjoht uſwarreht. — No Dresdenes zaur Behmiju (Böhmen) reiſodamã Behteris atſneeda Aſtrijaſ galwas pilſehtu Wiſn. Tẽ wiſch ruhrigi darbojahs eelſch wãldiſchanaſ leetãhm, eekrahdamẽes daudi un daſchãdãſ ſinnafchanãſ. No Sãkſijaſ un Aſtrijaſ peedahwãjahs Behtera deeneſti wihri, kaſ augſti mahziti eelſch kunſtu ſinnafchanãhm un daſchãdeem amateem. Arri ſchõhſ un wehl zittus kaſ mahzjuſchees kalnu razzeju ſinnafchanãſ un darbõſ, wiſch aſſuhtija uſ Kreewuſemmi.

Pallabban kad Behteris 28. Juli taiſijãhſ no Wiſnes reiſoht uſ Itãliju, aſſkrehja no Moſkãwas kureers ar gtabmatu, kaſ Keiſaram ſinnoja, ka Kreewuſemmẽ iſehlees dumpiſ. Behteris atkahpdãſ no ſawãſ nodohmatãſ reiſoſchanaſ, ſteidſãhſ tublin atpallãk uſ ſawu Kreewuſemmi. — Pa to laiku, kamehr Keiſarãſ abſemmes buhdãſ ruhpẽjahs un ſtrahdaja, lai warretu ſawus tumſchus pawãlſneekus peewest pee prahtã gaſmas, bij Kreewuſemmẽ ſazehluſchees kahjãſ tee ſleppence eenaidneekſ, dumpodamees pret ſawã Keiſara gudru padõhmu. Tee eefãhja ar launi iſdohmateem neekcem un paſallãhm pawãlſneekcem prahtus ſojaukt un wiſſu ſirdiſ ſarihdinãht pret ſawu Kungu un Keiſaru. — Augſtmanni baidijãhſ, ka tee mahzitee wihri, ko Behteris pa pulkeem atſuhtijis uſ Kreewuſemmi, tohs atbihdiſchoht atpallãk no ſawcem augſteem amateem, un ka wiſſu wezzãſ rektes teem warroht juſt. Tee pahrgreeſa arri preeſteru ſirdiſ uſ launãhm dohmãhm, ka Behteris gribboht Kreeweem atneem wiſſu tizzibu un Kreewuſemmẽ eewest to tizzibu, kahda tahm abſemju tahtãhm. Preeſteri tahdãhm launidohmãtahm eeteiſchanahm auſi greeſdami, palihdſeja kauſchu prahtus ſajaukt un wiſſu ſirdiſ ſatrãzzinãht. Turklaht wezzee ſireliji, Behtera ſleppence prettineekſ, jebſchu tee ſawam Keiſaram no jauna uſtizzibu ſwehrejũſchi, wehl arween ſleppenas duſmas neſſã ſawãſ ſirdiſ pret ſawã Keiſara jaunãhm eerikſchanahm, un gaidija uſ iſdewigu

maſchinu abru ſkreeſchana pa eiſenbahni: bet ſchis abrumuſ pret aſſinu abrumuſ ſirds tuwumã paleel pallãk; jo nau neweenas maſchines kaſ 514 wertes par ſtundu ſkreet, ta ka aſſiniſ to daru. Arri tabdu Madditaja leelu brihnumu paſchi eelſch ſewiſ neſſam. beſ ka to atfehſjam. —

laidu atreebtees. Un ihpaschi fchee, bij wiffi kahjäs uf dumpofchanohs.

Tolail Pohki fawä starpä stribdejahs par jauna lehnina zelfchanu. Weena daffa no teem gribbeja par lehninau to Franzijas prinzi von Conti, bet ohtra daffa Sakfijas kursirftu. Scho pehdejo arri Behteris gribbeja, lai tas Pohteem par lehninu irr. Schahdu stribdinu deht, no ka lehti warreja dumpis isjeltees, Behteris aiffuhitja sem firsta Romanodowfla waddifchanas karraspehka armiju zaur Leifcheem uf Pohlu rohbescheem. Pee fchih's armijas bij dauds strelizu peedalliti flacht. Bes Romanodowfla finnas bij no fchih's armijas 4 regimentes, atschlihruschahs, las dewahs taifni uf Moskawu, zerredami ka winnu launam padohmam prettineeki neraffees. Wirfneekus las winnu dumpofchanahm leedsahs peebedrotees tee istuhma no karra deenesta un ezehla winnu weeta dumpineekus par wirfneekem. Zekä uf Moskawu teem nahja laudis preefshä, lam tee finnaja eestahstih, ka Keisars Behteris ahrseimä effoht nomirris, ka weeta tas jaunais prinzis, kas wehl behrna gaddös, effoht keisars, bet taggad Moskawä islassifchoht weenu regentu, las jauna Keisara wahrda buhschoht walidht par Kreemu walsti. Jhsä laika wiffa Kreemufemme bij usmuffinata uf dumpofchanohs. — Firsts Romanodowfla par fawas armijas schleschanohs, laida ar kureereem ahtras finnas uf Wihni pee keisara Behtera, un uf Moskawu.

Moskawä waldischana tuhlin uf ahtru rohku gahdaja par to, ka dumpineekus warr sawaldih. Behtera draugi jebfchu istruhluschees, tomehr turrejahs drohschi, tizzedami, ka to eefahkto labbu darbu Deems Keisaram palihdsehs iswest gallä. Strelizu pulks fabeedrojees ar daschadeem dumpineeku barreem warrenä spehka peeaudsis, jau raddahs netahl no Moskawas. Behteris aifreisodams bij Moskawä nostahdjis 4000 Leibgardistus, las gruntigi eerihloti uf karru. — General's Gordon atstahdams 1000 gardistu Moskawä, gahja ar 3000 wihreem un 27 leelgabbaleem, dumpineekem pretti. Winsch pawehleja lai dumpineeku pulks atfuhita pee winna runnatajus. Kad tee bij atnahfuschchi, tad Gordons ar laipneem wahrdeem uf teem runnaja:

„Behrni, fo juhs fche darrat, un uf kurren juhs gribbat eet?“ Dumpineek's atbild: „Muhfu zelfsch muhs wedd uf Moskawu.“

„Uf ka pawehleschanu?“

„Keisars Behteris irr nomirris, to meh's flaidri sinnam; taggad meh's effam wajjadstigi Moskawä.“

„Kas jums tohs mellus eestahstijis, ka Keisars irr mirris?“

„Meh's sinnam ka winsch irr nomirris! Kursch nu winna weeta walidhs? Krohnamantneeks wehl behrna gaddös un prinzeffe Sofija fehsh klosteri eeflehgt.“

„Brakli, es runnaju pateefibu: Muhfu Keisars Behteris irr dshw's, wessels, winnam labbi kloshahs un winsch drihs pahrnahks no ahrseimehm uf Moskawu. Waj

gribbat wehl laiku kaweh't ne-atgreesufchees atpakkal pee fawas armijas?“

„Kad jau tahdu garru zekku atstaijojuschchi, tad newarram atpakkal greeftees; mums ja-aprauga muhsu feemas un behrni. General kungs, mums ja-eet uf Moskawu!“

„Waj Keisars to atsihs par labbu, ka juhs bes winna pawehleschanas to eedrohschinaj'tees darriht? Greeschatees atpakkal uf sawu armiju, tad es apfohlohs Keisara schelastibu luhgt, lai winsch jums peedohd. Bet kad juhs pastahwat uf sawu galwu, ar fo sohdbu pelnatees, las lai tad juhs schelto?“

„Lai mums noteek las notildams, meh's tomehr eefim uf Moskawu!“

Us tahdu atbildi general's Gordon atlaida runnatajus, teem pawehledams lai tas dumpineeku pulks pee tuwejem fahdscheem nemm nakts weetu lihds rihtam.

Ohtra rihtä agi, eejahja general's Gordon strelizu lehgeri, kur runnataju pulks winnam pretti nahja, bet Gordona laipnigai pamahzifchanai stihngalwigi nepakkauhja. — Beidsoht zitti dumpineeku wirfneeki uswilluschchi flintehm gailus, taifjahs Gordonu, turpat uf weetas nofchout. Bet zitti winnu starpä nowehrse scho flepkawas darbu, teem schaujamohs riklus ifraudami no rohkehm un brehkdami: „Reschaujeet, fchis irr newainihgs!“ tad atkal Gordonam usfleedsja: „Taggad general kungs pat's redsi, fo effam apnehmuschchees darriht. Glahbes un gahda pat's par sawu dshwibu!“

Gordons pahrl'esinajees ka wiffa mihliga pamahzifchana pee dumpineekem wehjä runnata, apgreesis firgu paspeedis peeschus pee ribbahm, aiflehkchoja uf sawu lehgeri un no tejenes ar wiffu karraspehku dumpineekem schahwahs pretti, kanoneereem pawehledams, lai leelgabbalus lahde ar pulweri ween, bes lohdehm; jo winsch gribbeja dumpineekus tif eebaidih ween, un winnu dshwibu taupidht, lai tee apdohmajahs un atgreeschahs no sawahm trakfoschanahm. Bet wis's welti! Schee ne-isbaidijahs wis, turpretti palikka drohschaki un fkehja ar johni Gordona karra pulkam wirsä. Bet nu uf Gordona pawehleschanu, kanoneeri laida no leelgabbaleem lohdes teem taifni pretti un azzumirkli krita tuhstoschi.

Muhle wehl dumpineeku waddoni nomettuschchi fawus karra eerohfshus semmä, luhdsahs, lai peedohd, lai schelto. Gordons pawehleja lai wiffus sawaungo un winnu flaitls bij lihds 4000, fo fashlehsa dseltes un isdallija pa zeektu-meem, kamehr pat's Keisars pahrnahja mahjä.

Behteris wehl zekä buhdams dabuja sinnu, ka strelizu dumpofchanahs apdsehsta un Kreemu walsti atkal meers, tomehr winsch nekur ilgi nelawejahs, bet steidsahs pahrnahkt mahjä. — Sweedru jaunais lehnin'sch Kahrli's XII. bij lihds Behteri, lai atpakkal reisodams nahkt zaur Sweedriju; bet Behteram ruhpeja, jo agrahk, jo labbahkt pahrnahkt Moskawä.

Zaur Pohlu semmi reisojohht, Pohlu lehnin'sch August's II. Behteri apgohdaja masä Rawas pilsehtinä.

Par scho kehnuu stahsta, ka winnam bijis spehls ka Simfohnam. Winsch ar sawahm rohlahm warrejis jaunu dselses palawu pahrlaufst pufschu ka slangali un ar saweem pirsteem jaunu fudraba dahlderu faleekt kohpa. Augusts sawu stiprumu Behteram israhdijsa ar to, ka winsch ar sawa sohbeni weenweenigu zirteenu, weherscham nozirta galwu. Behteris no Augusta scho sohbeni isruhdsahs par peemianas fhm, turklast fazzidams, ka wiina dumpineeki effoht pelnijufchi, ka ar scho sohbeni teem galwas nozehr. Augusts Behteram sohbeni dohdams atbildeja: Lai schis sohbens no sawahm makstihm nau wellams pret Zuhfu Majestetes pawalstneeku dschwibu, bet pret Zuhfu eenaidneekem.

Behteris atbildeja: Dumpineekus schelodams esmu winnus drohfschiba stiprinajis. „Affinim buhs mannus pahrgalwigus laudis isbaidiht, tadeht ka tee apsmahd mannu miehlestibu ko teem parahdijs esmu!“

Behteris no ahrsemehm pahrnahza 4. September Moskawa. Bakkarä cebraujis mas stundinu ween atdussejees, winsch ohtra deenä no pascha rihta eefahza dumpineekus isklauschinaht. — Tä ka sibbeni ar pehrfona graufchanu gaisu tibri, lai tas paleel weffelihgs dschwineekem un auglihgs stahdeem un fehjumeem, täpat Behteris bahrgi strahdaja dumpineeku garru falaudams un isnihzinadams, lai wiina leelä walsti taptu nogrunteti: paklaufiba, meers, drohfscha dschwoschana, ar wahrdu falkoht pawalstneeku labklahchanahs.

Jebfchu dumpineekus mohzija us mohzitawu benkeem un atkal, jebfchu winnus sohlija apschelocht, tomehr neweens ne-isteiza us ka pawehleschanu dumpis iszehlees. Zitti gan aifbildinajahs, ka tik ta mellu sinna, ka Keisars effoht nomiris, winnus skubbinajusi no armijas atschirtees un us Moskawu nahkt ar to awemischanohs to prinzeffi Sofiju jaunam krohuamantneekam eezelt par libdswaldneezi; bet kad Behteris wehl gruntigali klauschinaja, no ka winneem ta mellu sinna nahkusi, tad tee ka mehmi ne-atbildeja neneka un labbah laidahs nokaut, ne ka dumpja zehlaja wahrdu minnejufchi.

Behteris dohmadahs schaubijahs, waj kas sinn tas dumpis nau iszehlees no prinzeffes Sofijas, kas klosteri eeflehgta un apwakteta; bet kahdä wihse no apwakteta klosteri wiina warreja eefpeht strelizus un daschus zittus farichdinahst us dumpofchanohs?

Kamehr winsch ar tahdahm dohmahm kahwahs, atnahza kahds jaunellis luhgdams, lai Keisars winnam pawehel preekschä nahkt. Jaunellis nahza Keisara preekschä. Keisars winnam prafta: „Kas tu tahds effi?“

Jaunellis atbild: „Esmu Nikola, nesen deeneju par fullaini pee dumpineeku wirsneeka Affinatschy.“

„Kas tu taggad effi?“

„Taggad esmu taws ustizihgs pawalstneeks, kas nahjis pee temis schelastibas luhgtees, lai tu man walku lauj tawä preekschä runnahst un tewim isstahstih weenu no flehpumu.“

„Runna drohfschi, bet ja tew sawas dschwibas schel, tad runna pateesibu!“

„Streliza Brosnoska mahte, wezza feewina dabu inedelas dahwanas no klosteri. Zreis kad klosteri bijusi, wiina atnes no turrenes weenu kukuli maises, ko wiina mannam lungam atdohd. Kad mans lungs Affinatschy to maises kukuli dabujis, tad winsch eeflehdsahs sawä kambari un tanni deenä neweenam nau brihw pee wiina pee-eet. Wehl nuyat preeksch pahru deenahm man gaddijahs sawa lunga kambari eet, kad pallabban Brosnoska mahte tur eefschä bijusi. Durwis nebij aifsehgtas, es warreju ee-eet. Te redseju, ka mans lungs, Affinatschy, kukuli pahrgrees isnehma no maises rakstite grahmatu, ko tam feewina no klosteri veeneffusi. Kungs sabihjees par mannu eenahschanu, fahl manni draudeht ar samaitafchanu, ja es kluffu nezeeschu zitteem nestahstidams to, ko redsejis. Man bij gan brihnum par to, ka ta wezza feewina mannam lungam no klosteri maifi peeneffa, bet wehl wairahl brihnijohs par to, ka ta patti feewa no manna lunga zittu maises kukuli aifnesse atpakkal us klosteri. Augustais scheligais Keisar, es esmu wiffä sawä muhschä sawam lungam Affinatschy ustizigi deenejis; bet tewi miehloht es newarru zittadi, mau tewim jastahsta ko esmu redsejis, jebfchu mans lungs manni par to sohditu.“

Behteris atbildeja: „Nikola, tawu ustizibiu es ne-aifmirfschu, eij, bet zeet kluffu!“

Zuhlin tanni paschä stundä tikka fanemti zeeti, ta wezza maises neffeja un Affinatschy. Brosnoska neledsahs, ka wiina maises kukulus nesdama no klosteri us Affinatschy un no teijenes us klosteri irr staigajusi, bet wiina ne-effoht sinnajusi, ka kukulos celiktas grahmatas. Affinatschy leedsahs, jebfchu wiffas peerahdischanas pret winnu israhdijsahs riktigas. Winnu noteefaja us nahwi. Tanni paschä laika tee dumpineeku augstmanni Batfka, Girin un Karpakow tohs isklauschinajohst isteiza, ka tee ar dumpineeku pulku effoht gribbejufchi Moskawu eenemt, wiffus Keisara draugus un tohs no ahrsemehm atnahkschohs wirrus nokaut, jeb schohs pehdejohs atpakkal aifdihst us ahrsemehm un Keisara mahfu Sofiju, no klosteri pestiht walkä un winnu issaukt par Keisareni Pehtera weeta.

Behteris steidsahs us klosteri pee sawas mahfas gribbedams tai pahrmest winnas nedarbus un pee tahs atreebtees, bet schi wiffas pahrmeschanas atmetta Behteram atpakkal, par ko schis jo wairahl eedufmojahs. Winsch atfaujahs us Batfka, Girina un Karpakowa isteifschanahm, kahdu nelaini tee gribbejufchi Moskawä padarriht un ka tee effoht dumpojufchees Sofijas deeneftä; bet wiina ar nepatiffchanu brahtam pretti runnaja, tä ka Behteris sawas ahtras dufmas wairs nespehja walbih. Israhwis sohbeni no makstihm winsch skrehja mahfai wirsä tai usbrehdams: „Nu, tad mirsti, tu neganta laundarritaja! tew dschwijoht mannai walksibai meera nau!“ — Tanni paschä azzumirski prinzeffes 12 gaddus wezza kambat meitina schaujahs starp Behteri un Sofiju brehdama: „Keisar! apdohma! ka irr tawa mahfa!“ Un meitinas wahrdi ihstä laika runnati, isdschfa us weetas tahs ahtras duf-

mas Behtera firdi. Behteris eebahis fawu lohbeni mal-
stis, aplampa maso runnatneezi, fazzidams: „Meitin,
tewi es ne-aismirfischu!“ un staidahs no prinzeffes lam-
bara abrà.

No 15. Septembara lihds 10. Oktobertim pahrlauschi-
naja dumpineekus. Wiffus mainigohs, kas pahr par 18
gaddeem wezzumà, noteefaja us breefmitgu nahwi. Pee
flohstera, kur Soffija raddahs apzeetinata, uszehla 28 kar-
ratawas, pee ka 130 strelizus palabra, tohs 3 dumpi-
neeku wirsneekus ar fawahm luhgshanas grahmatahm
rohkà, fo tee rakstijufchi dumpofchanu zeldami, palabra
pee Soffias lohga. Affinis islehhjabs straumehm. To no-
kauto zilweku meefas gulleja us eelahm ne-apraktas lihds
pawaffarai, ikweenam par beedekli, lai no dumpofchanas
fargahs.

Behteris bij leels wiffos fawos darbòs, fo strahdaja
pee faweem pawalstneekem, winnus gribbedams pazelt
mahzitu tautu fahrtà; bet arri leels, fawas labbas ap-
nemshanas fawai walfstibai par labbu, iswest lihds gal-
lam un wiffus fawekkus breefmitgi isnihzinah.

Behteris no tahm daschadahm garrigahm mantahm, fo
pa ahrsemehm reisodams fakrahjis, zittu pakkat zittas
isdallija faweem pawalstneekem, eezeldams wiffadas jau-
nas eerikteshanas, wispirmahf tahdas, kas weeglahf
eeweddamas, un fataisija ar apdohmu, ka arri tahs
gruhtafahs, kas Kreewem gluschi fweefhas un reebi-
gas rahdijahs, ar laiku pamasam warretu eewest. —
Wizzo armiju, stuhrgalwigohs strelizus, 30,000 wihrus,
iskaisija pa wiffu plafchu Kreewusemuni, tà ka no teem wai-
rahf par trim wihreem, neweenà pilsehtà nebij brihw ap-
mestees. No strelizeem neraddahs neweens Reisara deenesti.

Tuhlin pehz scho, Behteris fakrahja gluschi jaunu ar-
miju, 40,000 fahjineekus un 20,000 jahneekus, fo triju
mebueschu laikà eegehrba, apbrunroja un eemahzija kara
deenesti. Wiffem walfs augstmanneem, ka arri praateem
muishneekem Moskawà, bij fapirkli deenesta laudis, fo
dsimklungi pehz fawas mirshanas atstahja faweem rad-
deem par mantofchanu. Wiffus schohs dsimklaudis us-
aizijnaja Behteris fawà deenesti, kur teem labbahf patikka
eet, ne ka dsimtu lauschu fahrtà pee faweem daudstrei
neschehligem lungeem deenest. Tee no labba prahta nahza
pa tuhstlofcheem Reisara deenesti. Behteris islaffija no
armijas offizeereem tohs wisfreetnahs, un peeschlihra
ikweenam pa 200 jauneem saldateem, fo lai tee mahza un
eelohka munstereht ar kara eeroptscheem. Turklahf winsch
pawehleja, lai par wirsneekem eezell tikween tahdus wih-
rus, kas deenedami offizeeru gohdu pateesi peluujufchees,
weenalga lai buhtu waj bahajru dehli waj semmà fahrtà
dsimmutchi. Gan tahda jauna eerikteshana dauds augst-
manneem nepatikka; bet Behteris us teem fazzija: „Waj
ta irr kahda fweefcha jauna leeta, fo pagehru? Waj es
patò ne-efmu deenestis par bundsneeku pee Le Forta kom-
panijas?“

Jauna armija, bij eegehrta Wahzu mohdes mundeeri-
nòs, un Behteris ar labpatifchanu warreja, sfattihf, ka

tee garree swahrki un schubas, kahdòs strelizi bij gehrbu-
schees, jauneem saldateem munsterejohf netinnahs wairò
ap fahjahm.

Winsch ruhpejahs, lai wiffi augstmannu dehli mah-
zahs un eet kara deenesti, zitti us fuggem us juhras, zitti
pee armijas wirs faufas semmes; bet ikweenam bij ja-
eefahf deenest par prastu saldatu, fo tad ween pa-augsti-
naja par offizeeru, kad tas bij labbi eemahzijeem palkaufht,
un lam turklahf duhschiga firds, weiziga istureschanahs,
labba galwa un weegls prahts. Ar wiffu teesu warr faz-
zibt, ka Behteris bij patò pirmahs walneeks, kas zilweku
newehrteja pehz fawas dsimtas un schlechts, bet pehz win-
na nopelna.

Winsch gribbeja arri semneekus aplaimohf, tohs pah-
west no wehrgu fahrtas us brihwibu.

(Alf preefschu wehl.)

Toreis un taggad.

Toreis, af ja! toreis bij selta laiki, kad es wehl biju
neprezzejees. No debbeshm lija fudraba leetutinsch, birra
pehrtu kruffina un fnigga beswainibas fneedsinsch; wiffas
uppitòs meddus fihkatoja un amotòs peeninsch muttuloja;
wiffas tichuhfklas bij bes dselloneem un wiffi kuzzeni bes
lohbeem un es ka deeweklis tappu us roklahm nests, toreis
kad wehl biju neprezzejees. Wiffas namma durwis pa-
fchas no fewis man atwehrabs un wiffur farlaubaltas
ehniyas metta ar robzinahm us eefchu aizinadamas; skur-
stent kuhpeja, pannas fshurksteja, mafshines wahrijahs,
man dewa ehst un dsert, — par welti, ar luhgshanu un
ar warru; tik drahnas, tahs pagana drahnas bij waija-
dsigas un pafsham fawas un smuffas, jo toreis drahnas
taisija wihru. Gattawa un mihksta duhnu gultina fa-
gaidija, taifsta no mihlahm robzinahm. Toreis biju ba-
gahs, smuks un zeenibgs. Wiffi pappi un wiffas mam-
mas ar rohku spaidishanu un luhpu fmaidishanu manni
eelubdia us weefbahm; spohdras aztinas man pretti spig-
guloja, mihksta, baltas robzinas apfweizijnaja un tahs
pafshas seltenites pee galda man wiffadus wirrumus preef-
schà zeldamas ar mihlu multiti fazzija: Lubdu nemmat
wehl, nemmat wehl; af zil juhs mas ehdat! zil juhs mas
dserrat! Derrat mums to mahlestibu un ehdat, dserrat
wehl kahdu bischkiti! — Un kad arr nakti wiffur swaigf-
nes pee debbeshm spihdeja, tad tomehr wiffi us manni
fazzija: Af zil tumfch, ne azzu durrams newarr redseht;
palekat jel pee mums par nakti.

Toreis wiffur dsilwas paipalas fshrehja rohkàs; wiffas
wistinas bij ar pantinu un wiffos nammos bij magneetes,
kas manni ka tehrauda addatu peewilka us wiffahm wuf-
schem un es lehzu tik weegli, ka spalwu saklihts us wiffahm
mallahm; — pa zinneem ka pa glummu leddu un pa truh-
meem ka pa smilgahm.

Toreis pafaula wiffu fawu bagatibu man bij nolikkifi
pee fahjahm. Bet favehz tad man toreis pafaula tik brangi
gahja? Medsi tas nahza no tam: peederreju pee wannagu

flakkas un pafaulé to duhdinu bij lohti dauds, gan gludgalwes gan zeffkules ar mellahm, pelletahm, bruhnahm, ruddahm un wiffadahm azzihm. Duhdinu azzinas karri-naja wannadfinas un pafchas duhdinas saweem wezzakeem bij apuiffufchas, tadeht, fa dauds fudrabina patehreja. Tapehz wezzeni un wezzenes uf zahlitehm fazzija: Ka juhs jau filli melli wannagi atrautu! Nu fapratiffect, kapehz man toreis laime lehza muggurá. Biju weens no wannageem; duhdinas man laidahs uf rohkas, uf plezza, uf llehpja, uf waiga un duhdinu wezzeni toreis tahs wannageem grubda azzis un rohkas, pribaukeem peedohdami fir-gus, gohwis, aitas, zuhkas, johfis un wiftas.

Toreis es laimé walfidamees biju ar wallejahm azzihm aiffnaudees. Te redsu nerededams, fa gullu laimes fchuhpuli, kam selta lihkte ar fibda wirwi peefeeta pee debbes warrawihkfnes un 1000 flaitas ballodites ap fchuhpuli wifsapfahrt riñli apkehruſchahs man azzis flaitidamees tá dseedaja:

Buhpu, buhpu wannadfin,
 Ir to flaitu deggunin.
 Kerr ais mannu wainadfin,
 Kad tu fkreij no puhpulin.
 Kefs mann' fawá buhdiná
 Buhſchu tawa duhdina.
 Saulité tew' fkuhpfifchu,
 Leetti fpahrneem fedfifchu,
 Pawaffart neffifchu
 Tewim pahri ubbetu.

Tahdu jauku ballodifchu fmuftu dseefmu dsirredams ais preekem fahlu fpahrditees, bet te lihkte luhft un es weenu duhdinu ais fpahnina fakehris fkreimu prohjam. Bet tahm zittahm balloditehm tas kehrens bij til breef-mihgs, fá leddus gabbals uf deggoſchas firds. Mzzumirkli tahs pahwehrtahs par puhzehm, pahrgreesa azzis, kampa kettás afminas un dublus un fahla muhs nomehtaht, breefmigi brehkdamas.

Tá tas bij toreis, kad wehl nebiju prezejees un kad prezejeohs. Bet fá tad nu taggad eet? Taggad, af ja taggad! Taggad femala mihlestiba no 30 grahdu karstuma irr nokrittufi uf pafchas nulles, un juhdes garro draudfibu taggad ar weenu fprihdi warr ismebroht. Taggad durwtinas preeſch man aiffchaujahs, fas toreis atſchahwahs, rohznas irr til aukftas, fá wardes rohznas un toreis twihka no karstas draudfibas. Taggad balloſchu meitas fchkeele manni ceraudfidamas, fas toreis fmeedamahs uf augſchu palehjahs. Taggad tee pappi un tahs mammas man greeſch mugguru, fas toreis fawas firdis man gribbeja eefpeeft fauja.

Uf laiki, laiki, kapehz juhs zeffat kahjas uf augſchu! Lai laiki nerrojahs, bet kad dſihwi zilweki par nerreem if-táifahs, tad pat ſchihdelim no duſmahm preze jamett grahwi. Zo redſat meitinas, kad juhs taggad uf manni fchkeelejat, tad tas noſihme, fa juhs toreis pehz mannis tihkojuſchas.

Juhs wezze taggad effat til ſihwi, fá wilka ſprands, bet ſchis ſihwums ifrahda, kahdas zerribas uf manni tur-rejaht, las ne-isdewahs. Refmeijat wis, teiffchu jums

pateeffigu gaddijumu, las jums fá ar pirkſtu azzis eefprau-dihs to ſtarpibu ſtarp toreis un taggad.

Taggad brauzu zur Kurjemmi. Nakte ufbruffa; ee-branzu frohgá uf naktis guſtahm, praſſu frohdsineezei waj dabufchu zimмери un gultu. Ta man to apfohla. Ap-ftelleju walfarinas. Frohdsineezei nau nelas zits fá deſ-fas. Biju ir ar deſſahm meera un likku tahs ufzept. Frohdsineeze diwejadás deſſas rohka turredama praſſa waj efmohht apprezzejees. Dohmadams, fa frohdsineeze neſinn waj preeſch diweem zept, jeb preeſch weena, es tai at-bildu, fa weens pats ehdiſchu. Tad frohdsineeze tahs bahlahahs deſſas preeſch mannis pagattawoja. Ehdugan, bet ar garreem ſohbeem, fá kakkis grihflu; pehz no-turretahm walfarinahm praſſu guſtamu kambariti, bet ta man atkal waiga: Waj effat ne-apprezzejuſchees? Taggad frohga mammu newarreju fapraſi; dohmaju, fa tai buhs diwejadi kambariſchi tapat, fá tahs diwejadás deſſas. Gribbeju fazzibt, fa efmu wehl kamleeris, bet gredſens uf pirkſta draudeja, lai laulibu ne-aiffleedsu, tadeht atbil-deju: Efmu apprezzejees: „Nu tad jums guſtamu kambari newarru doht,“ fá frohga mamma. „Dohſchu gultu, gullat frohga iftabas widdú.“

Kad jau man frohgá widdú jagull, tad flattifchohs kahdi muhdschi pa teem kalteem paſlehpufchees. Weená kaktá tupp kahpoſtu bakka; ohtra ſtahw brandwihna wahte; trefchá fnaufch ſchihdu fuhrmans; zettortá gull wezzas meitas dwehſelite ar pahri kaffeneem. Tahdeem widdú gultees, ne par fo! Likku fuhrmannim juhgt firgu un brauzu prohjam pafchá garru ſtundá. Brauzu feſchas ſtundas bes apftahſchanahs, kamehr atduhrohš pafchá Zelgawá.

Brauzohht fmadſenes no ritteneem krattitas nebij meera, bet pahrdohmaja to ſwarrigu ſtarpibu ſtarp toreis un taggad. „Kad tu wehl taggad peederreju pee wannagu flakkas, tad tew newarjadsetu wis pa nakti un dubleem plunzetees, warretu ſaldi duſſeht N. N. frohga duhdinu kambari.“

Zaunekki, kam wehl naggi ſeed un matti ſalko, flau-fat mannis wahrdus: — Kad juhs balloſchus kerrat, tad apdohmajat toreis un taggad. Kad laulibá dohdatees, tad ismeſlejat ſew ihſtu engeliti, fas jums wiſſu taggad lai atſwerr, fo zittas toreis dahwaja. Toreis engelifchi preeſchá danzoja, taggad jums wellites ſplanj ſehru uf papehſcheem. Toreis jums wiſſa pafaule peederre-ja, taggad til juhſu nams un ſehſta. Domehr ismainat ar preeku to „toreis“ pret „taggad“; jo weens engelš flehpi irr leelaká wehrtibá ne fá tuhlftoſchi gairá. — Un flattatees til turp, waj tad neredſat, tur no ſahleenes nahf pulzinfch paprahwu engelifchu, fas lallinadami ſalka: Teht, teht, dohd mums til pat ſaldu butſchianu, fá memminai! Fr. Mekon.

Sawada puffe.

No Konſtantinopoles weens reisneekš noſtahſta, fa nupat tur dabujis redſeht it ſawadu puffi; ſeeds tai

isfhattotees us mattu kã kofschais kolibri putniash; kruk-
tis no smaragda sokuma, arri kallis, spahni, snabh-
lichts un azzis, tiklai truhst dshwibas. Schi pukke pee-
derroht pee narzissu schirras un winaas wahrds effoht
ophrys mouche. Kahdu Deewam brihnumu nau! S.

Breekfch latw. mehmfurlu ffohlu Sallasvillē
irt cemaftati:

No Krihzburgas dr. (4. dahwana) 13 rubl. — kap.
" Digenajas (Dubena) . . . 4 " 50 "
pawiffam . . . 17 rubl. 50 kap.
Jelgawā, 29. Mai 1872.

Mahzitajs R. Schulz,
mehmfurlu ffohlas direktors no Kurjemmes
puffes.

Atbilda.

S. B. B. Paldeens par Juhfu mihlu grabmatu, Juhfu prastigi
wahrdi dema man daudf to pabrdbomah; man tas bij fobti mihli dšre-
deht, kã juhfu ruffē par tabm dafchadahm rakstibahm fpreesch. La sinca
— lubdu nenemmet par kaunu — schoreif palikka, jo parlabban zitu no
tahs pafchas puffes jau biju nosuhitijis.

Latw. aw. argabdatajās.

Mandas kirgus,

	Rihgā 3. Juni 1872.	uspraff.	fobl.
5% waltis-atleenefchanas biktetes ar winnek.	I. aisleen.	155	154
	II. aisleen.	154	152
5% waltisbanlas-biktetes		95 1/2	94
5% Wldf. fandrbrifses, usfallamas		100 1/2	100
" " " " " " " " " " " "	ne-usfall.	95 1/2	95

	uspraff.	fobl.
4 1/2% Rurf. fandrbrif. usfallamas	100	99 1/4
5% " " " " " " " " " " " "	96	95
Rihgas-Dinab. dšlšseka akzijas us 125 rub.	146	—
5% Rihg.-Dinab. " obligazijas us 125 rub.	—	—
5% Rihg.-Jelgam. " " " " " " " " " " " "	117	116

**Labbibas un pretfchu kirgus Jelgawā, 5. Juni,
Rihgā, 27. Mai un Ceepajā, 12. Febr.
1872. gaddā.**

Makfaja par:	Jelgawā.	Rihgā.	Ceepajā.
1/3 fšchetw. (1 puhru) rudfu . . .	2 r. 20 f.	2 r. 45 f.	2 r. 30 f.
1/3 " (1 ") fweefchu . . .	4 " 25 "	4 " — "	4 " 80 "
1/3 " (1 ") meefchu . . .	2 " 10 "	2 " 30 "	2 " — "
1/3 " (1 ") auju . . .	1 " 30 "	1 " 60 "	1 " 15 "
1/3 " (1 ") firau . . .	2 " 25 "	3 " 25 "	3 " — "
1/3 " (1 ") rupju rudfu mitu . . .	2 " 10 "	2 " 35 "	2 " 25 "
1/3 " (1 ") bšdeletu . . .	3 " — "	4 " — "	3 " 25 "
1/3 " (1 ") fweefchu mitu . . .	4 " 50 "	5 " — "	5 " — "
1/3 " (1 ") meefchu putraimu . . .	2 " 75 "	3 " 75 "	3 " 50 "
1/3 " (1 ") kartofeti . . .	— 70 "	1 " 50 "	1 " — "
10 pudu (1 birtau) feena . . .	3 r. 50 f.	4 r. 50 f.	4 r. — f.
1/2 " (20 mahrz.) fweesta . . .	4 " — "	5 " 25 "	5 " — "
1/2 " (20 ") dšeles . . .	1 " — "	1 " 15 "	— 90 "
1/2 " (20 ") tabaka . . .	1 " 45 "	1 " 25 "	1 " 80 "
1/2 " (20 ") fšfšhtu appinu . . .	5 " — "	— " — "	— " — "
1/2 " (20 ") frohwa linna . . .	2 " 50 "	2 " 30 "	2 " — "
1/2 " (20 ") bralka . . .	1 " 90 "	1 " 20 "	1 " 20 "
1 muzzu linna fehlu . . .	11 " — "	9 " 50 "	8 " — "
1 " ftku . . .	10 " 50 "	11 " 50 "	15 " — "
10 pudu farkanas fahls . . .	6 " 50 "	6 " 25 "	— " — "
10 " baltas rupjas fahls . . .	6 " 40 "	6 " — "	6 " — "
10 " " fmalfas fahls . . .	6 " 30 "	6 " — "	6 " — "

Latw. Amifchu argabdatajās: **J. W. Safranowicz.**

Sludinafchanas.

Uj granti fšibs teefas fpreeduma no 3. Mai
f. g. no Jelawas pagasta teefas teel usajzinati
wiffi tee, kam labdas praftifchanas buhtu no teem
pee Grendfchu pagasta peedertigeem nomirufcheem
laukateem laudibm **Matthies** un **Trihue Frei-
dorf**, tadat tee, kam winneem las buhtu jamakfa,
zaur fcho usajzinati pehz **gadda un deenas**, rekš-
nabhts no trefchās waltis fšibis isfluddinafchanas,
jeb kad tad labda fwehtdeena eekritiit, tad nah-
fama teefas deena, pee fšibis pagasta teefas pee-
meideht un isflidfinabt ar to peedraudefchanu, ka
tee, las ar fawabm praftifchanahm febbahf nabts,
ar wintahm atroiditi un tee, las parahbus flehys,
liffumā noliktā strapyē kritiitš. Ko lai teel
wehrā! (Nr. 462.)

Grendfchu teefas nammā, Mai 1872. (S. W.)

No Bez-Platonēs pagasta teefas wiffi, kam lab-
das parahdu praftifchanas un malfafchanas pee
tahs mantibas ta nomirufcha fainneeka **Samel
Grünfeld** no Ulfšiu Raschof Ranne mahjahm
buhtu, teel usajzinati, feni tanat weenigā uf
6. Jult f. g. noliktā termnā meldeees, jo
wehlatu neweens netaps klaušibts.

Bez-Platonē, 15. Mai 1872.
(Nr. 115.) Preekfchfchd.: N. Weiland.
(S. W.) Teef. fšrihw.: N. Allen.

No Kalnamuifchās pagasta waldifchanas teef sin-
rams darrihts, ka **15. Juni fch. g.** pee Kalna-
muifchās pagasta waldifchanas 300 m. rudfu un
200 m. meefchu uf wairatfohlifchanu, mafās par-
tijās, taps pahrdohiti.

Kalnamuifchās teefasnamā, 29. Mai 1872.
(Nr. 119.) pag. wez. P. Dehle.
(S. W.) fšrihw. N. Bergmann.

No Slampes pagasta teefas teel usajzinati wiffi
tee, kam labdas taifnas parahdu praftifchanas no
nomirufcha Naamas Peierneetu mahju fainneeka
Fris Putning buhtu, tabdas libdf **12. Ma-
gust f. g.** fcheitan weenet, jo zittadi wiffceem
weena mufšchiga fluffufzeefchana tittē uflitta. Lā-
pat arri tee, las weeninetam nelaihtm to parahdā
buhtu, tohy usfawfti, fawu parahdu libdf wirts-
fšonetai deenai aifliddinabt. Kas to wehrā neweens,
kritiitš wehlatu dubbultigā strapyē.

Slampē, 6. Mai 1872.
(Nr. 59.) Preekfchfchd.: J. Garraufs.
Teef. fšrihw.: Nieme.

Jelgawa.

Zaur fcho daru es wiffceem finnamu, ka es
fcheit par dekteru efmu usmettees, un dšibwoju
artektera Gohstch f. nammā, libdfschinniga kreis-
daktera Billaret f. dšhwokli, leelajā eelā, prettim
Latw. hafnizai, 1 treppi uf augfchu. Ar mannim
warw dabuht runnabt: rihbts no pulftin 9 libdf
11 un pawalfarēs no pulft. 3 libdf 5.

Dr. N. Brajche.

Wiffchadas sortes mahlderu pehrwes, fo-
pallaku, firniifu, terpentinu un pin-
feles pahrdohd ar argahwofchanu par lehtem
tirgeem ta andeles weeta no

Friedrich Küssnera,
leelajā eelā Nr. 3.

Jelgawas lohpu aifftahwe-

schanas beedriba, dšbbinadamees uf teem
Kurjemmes gubern. amifēs 30. April 1866 Nr. 33
no zeem. miniftera f. isfluddinateem lohpu aifftah-
wefchanas liffumeem, un uf ta Kurf. qub. amifēs
6. Mai 1872 Nr. 36 isfluddinata Wifsa aug-
ftali apfiprinata waldib. senata ufafa no 14.
Merz 1872 Nr. 13767, — darra zaur fcho fin-
namu, ka lohpeem us waj no tirgeem weddohi,
fahjas tik tabdā wihfē un ar tahdeem pinnekeem
jeb fachtehm brihw feet, kas teem newar weltigas
fahpes, jeb pawiffam wehl mohlas darriht. Po-
lizejas un pagasta wibri, kã arri kirgus usraugi,
pehz augfchā minnetu miniftera f. liffumu 9. punk-
tes, tohy lahgti: zeeti ween uf to lubfoht, ka fchee
lohpu aifftahwefchanas liffumt netohy pahrfahrti
un waintgee strahveti. Sawus zeem. beedrus tur-
prettim Jelg. lohpu aifftahw. beedriba zaur fcho
uslubdf, ka arri no famas puffes zil ween eefweh-
jams uf to gribbetu lubfoht, ka wiffi usraugi pee-
klahjigi par to gadda, ka augfchā minnetem liff-
fumeem netohy wretti darrihts.

Jelgawā, Mai mehnefi 1872.

Superfoffats

no Rihgas politechnikuma jau wairahf gaddus par
teem wialabbakeem mehfleem atfihis — dabujams
Jelgawā tikfai pee Kahrela Günther, prettim Lat-
weefchu hafnizai.

Augfchejo isfluddinadams daru wehl arri fin-
namu, ka fcho superfoffatu eegabdajees es wairs
P. van Dyk superfoffata lehgeri nepatureju.

Kahrlis Günther.

No jenuces atwehlehts. Rihgā, 3. Juni 1872.

Drukabts pee J. W. Steffenhagen un dehta.

(Ee laht peeliffums: Wafnijas un ffohlas finnas.)

Basnizas un skohlas sinas.

Weens Kungs, weena tizziba, weena kristiba.

Mahditajs: Sinas. Jauna meitu skohla Widsemme. Teem zeentja-
meem Kurfemmes un Widsemmes mahzitajeem un skohlmeistereem 2c.
Missiones sinas. 1774.

Sinas.

Behterburga. Uf Basili ostrow Mikkele basniza
Lemm mahzitajs turroht lutteru deewakalposchanu arri
kreemu walloda, basnizauschu fanaktoht tahds pulks, ka
masa basniza nebuht wisseem ruhmes ne-essohht un tomehr
draudsite patti nespehjoht par leelaku ruhmi gabdaht.

Berline deht basnizas leetu pahrspreeschanas bij kohpa
fa-aizinati tee generalsuperdenti no wiffas walsts. Tee
nu taggad no sawas puffes irr islaidufchi weenu grahamtu
pee wisseem ewangeliuma tizzibas mahzitajeem pa Pruh-
schu walsti. Schinni grahamata tohp ar firds noskum-
schanu noschehohts, ka wiffi tee Deewa darbi tai beidsa-
majä leelä karrä tif mas spehjuschi tahs zilwelu firdis pa-
zillahht uf augfchu: Kamehr tahs breefmas uf lakla gulle-
juschas, tamehr faufuschi pehz Deewa palihga, bijuschi
isfalkuschi pehz tahs dsihwibas maises; bet nu tas tohpohht
daudskahrt aismirfts. Ta bestizziba kuplojotees un nerau-
jotees kustinohht pee paschas ewangeliuma pateefibas pa-
mateem. Naidiba pret basnizu pazektoht drohschi sawu
galwu. Dauds ewang. basnizas lohzeffu effohht atfallu-
fchi sawas firdis pret sawu garrigu mahti. Arri stary
ganneem pascheem neretti jaredsoht, ka truhfti tahs garra
weenadibas, kas plauft no tahs weenas flaidras tizzibas.
Tahs prettoschanahs pret kristigas basnizas buhschanahm
effohht tif tohti fazelstas, ka meeram mas weetas. Wiffu
to usluhkojohht bailiba sedsoht dauds firdis un saudejoht
to drohschu ustizzibu un zerribu, darroht kuhtrus west tohs
Deewa darbus, un tatschu jafaktoht, ka wehl it nekad
wiffai ewangeliuma basnizai ne-essohht tahdi zeffi un darbi
pa kahjahm bijuschi, ka tee, kas taggad jastaiga un ja-
isdarra, lai warretu ar sawu gaismu apgaismoht tohs da-
schadus tumfibas gabbalus, stary kurreem dauds tahdu,
kas wehl ar sawu gaismu leelahs. Tee noskummuschi
tohp preeginati, jo „zaur wiffahm fchi laika behdahm
Deewa walstibas zeffch tomehr ne-eet atpakkat, bet uf
preefschu. Un ka mehs weenprahrtigi un skanni wiffas
ewangeliuma basnizas preefscha swehti apsohlamees, ne-
schaubigi stahweht par muhsu ewang. tizzibu, ka ta irr
dibbinata Deewa wahredds un muhsu basnizas leezibas raf-
stos apleeginata, tapat arri stahwam drohschi tai zerriba,
ka muhsu basnizai netruhfti tas pulks to kauschu, kas pee
schahs muhsu schkistia ewangel. tizzibas grihb stahweht un
stahwehs dsihwojohht un mirsoht.“ S.

Jauna meitu skohla Widsemme.

(31 Mahj. w.)

It ihpaschi schinnis pehdigös gaddos arri Latweefcheem
ta atshschana aufuse, ka bei skohlahm wairs newarr is-
tikt un ka taggadeja dsihwe zittadas mahzibas praffa, ne
ka tehwu tehwi mahzijuschees. Skohlas wiffas mallas
zehluschahs un zeffahs — un valdeews Deewam, arri
muhsu Skultes draudse schinni leeta par eefahkumu effam
pahri. Wisseem puifahm un wiffahm meitenehm ja-eet
pagasta-skohlä un kam prahts wairahk uf mahzibu dsen-
nahs, tohs draudses-skohlä kahdus sohtus tahlaki wadda.
Lai nu puifcheem ar to peetikt, bet meitenehm ar to wehl
ne mas nau gan; tahm dauds zittadu darbu jasinn, kas
puifcheem newaijag, jo no tahm sawa laika dauds zittu ko
praffa, ne ka puifchi mahzahs. Winnahm ne ween pee-
friht wiffi masee rohkas-darbi: schuhschana, wahrischana,
dahrsu kohpschana, lohpu audseschana un t. pr. un zil te
meitenehm jamahzahs, lai sawa laika faprashtu to glihti
darriht. Bet te ihpaschi wehl weena leeta wehra jaleek,
uf ko deewamschehl rehti kahds dohma, prohti: seewe-
tehm bei wiffa ta, ko weeminnejahm, irr un paliks tas
darbs, ka winnas irr tee pirmees skohlmeisteri un mahzi-
taji ta dsimmuma, kas pehz mums dsihwohs. Kahdas
draudse mahtes, tahda ta draudse. Ko wihreets mah-
zahs, to tas mahzahs preefsch sewis, bet seeweetei sawa
mahziba jadohd tahlaki, tahm jamahza behrni. Bet, ka
aklis warr aklam zeffu rahdiht un ka gan nemahzihts zittu
mahzihs? Ko behrns mahjä dsird, reds un mahzahs, tas
irr waj lads waj flitts sehklas-grauds, kas wiffa muhscha
nefs augtus — labbus, waj flittus. Un fur mahtes
darbs truhzis, tur skohlas scho truhkumu gruhti ween un
daudskahrt ne ka newarr peepildiht.

Ta nu, ka jau minnejahm, mahjä mahtes irr skohlo-
tajas. Tapehz it ihpaschi pee seeweefchu audseschanas tas
wehra janemm, ka winnas sawa laika neween buhtu pa-
schas labbas mahjas kohpejas, bet arri prahrtigas audse-
tajas draudses behrneem.

Ar tahdu sinu esmu jau ilgaku laiku uf to dohmajuse,
Skultes draudse arri meitu-skohlu fagabdaht un dohmaju
ar Deewa palihgu nahkoscha ruddeni schahdu skohlu Skul-
tes muhscha fahkt.

Te mahzihs tahs sinamas skohlas mahzibas, ka: Deewa
wahrdi mahzibu, rafstibt, lassibt, rehkinahht, dsce-
daht, semmes aprakstischanu, pasaulos-stahstus,
mahzifki.

Tad wehl, kas ihpafchi feewifchahm wajaga, kà: wiffadus rohkas-darbus, smalku weschu fchuht, masgabt, pleiteht, zept, wahrigt, dahrsa-auglus passigt un oudseht (kà kappostus, sibpokus, faknes, pulkes zc.) un kas wehl feewifchahm derrihgè.

Schinni ffohlà mahzibàs ihpafcha ffohlmeistereene; preepalihdsehs daschàs mahzibàs draudses mahzitajè un pagasta ffohlmeisters fawàs brihwàs deenàs un, sinnamè, es patte arri neatrauschohs, zil spehdama, lihdsi strahdaht.

Schinni ffohlà usnemè behrnus, kas jau pagasta ffohlà bijufchi, jeb kas jau mahziti til tabt, kà pagasta ffohlàs mahza. — Behrneem tè japaleef ffohlà zauru gaddu. Brihwalaikè tà kà wiffàs augstakàs ffohlàs: no Jahneem lihdsi Labrentscheem, seemasfwehtkòs un pa leeldeenu.

Tahs mahzibas, ko tè mahzifim, pa trim gaddeem pabeigfim. Zamakfa behrnam pa wiffu gaddu un par wiffu lohpa 50 fudr. rubfi.

Ar mafak kà 15 behrneem ffohlu negribbu fahkt, bet wairak kà 20 ruhmes deht newarrehè usnemt. Zerru, ka wiswairahf fawà draudse, kurrat fcho ffohlu esmu gahdajuse, fchohs behrnus atraddifchu; bet ja tè til daudf neubhtu, tad arri no zittahm draudsehm usnemfchu, zil buhs ruhmes.

Tad nu lai mihtais Deews pats schehligi palihds preezigi fcho darbu fahkt un lai to apfwehti ar bagateem auggeem wiffai zilwezibai par labbu.

Skultè,
Aprila mehnesi 1872.

Skultes muifchas leelmahte
Fr. Freytag-Loringhof.

Deem zeenijameem Aursenmes un Widsemmes mahzitajeem un ffohlmeistereem, kas ffohlneekkeem bihbeles stahstus mahza pehz „Sinai un Gulgata.“

Mannim par leelu nepatiffchanu fawà draudse esmu wehrà nehmis, ka daudf ffohlas behrni Sinai grahmatinu no galwas mahzahs. Bihbeles stahsti ar faprafchanu fanemmami, ne wis no galwas mahzami. Tadeht padohmu esmu meklejis, kà ffohlas behrnus ar speefchanu warretu speest, ka lai bihbeles stahstus nemahzahs no galwas. *)

Mannim tahds padohms prahtà fchahwahs, waj tas daschlahrt neubhtu labbi, kad ffohlas behrneem it nekahdu bihbeles stahstu grahmatu rohka nedohhtu un kad ffohlmeisteri bihbeles stahstus behrneem til ween stahstitu un atpraffitu.

*) Saprohtam zeen, rakimeefa wahidus tà, ka wisfch til tai befapdohmigat galwas mahzibat pretti. Sinnams katram behrnam wairahf weddahs, dsirdeus un lassitus wahidus galwà naturreht, ne ka to leetu paschu dikkast prahtà nemt. Bet fur ffohlmeisters tilfufchi us to dshfees, katru gabbalu arri behrna prahtam gaischu dariht, tur behrns tad arri usnemè ar paschu wahredeem paffat stahstigt un ko tad ffohdri faprafdam arri ar pascheem bihbeles wahredeem galwixat buhs eskallis, ta buhs mania, kas arri pehzdeenàs lehri nesudihfs.

Redafz.

Bet lai gan zaur to galwas mahzifchanahs tiltu isahrdita, tad tomehr fcho padohmu newarretu peenemt, tadeht ka tad behrneem isjeltahs zitta jo leelaka ffohde, prohti ka winni tohs daschadus wahrdus un notiffkumus, to ihsteno-bihbeles stahstu lohhdolu, deewegan stipri prahtà nepaturretu, kas taf gauschi wajjadfihgè irr.

Pa daktai ffohlasbehrneem to eeraddumu, wiffu no galwas mahzitees, zaur to esmu noraddinajis, ka bihbeles stahstus winneem ihfà wihse esmu atpraffijis. Par prohwi: pawaffaras pahrlaufifchanà 1½ lihds 2 stundu laikà wiffus jeb wezzas jeb jaunàs derribas bihbelus stahstus atpraffu no weena galla lihds ohtram. Gan behrni arween no jauna fahf flaitiht. Bet es winneem weenumehr starpà nahku un tohs zaur jautafchanahm tablahf waddu. Tà tad winni mahzahs eewehroht, ka ar flaitifchanu winneem pee mannim newarr isdohstees.

Tomehr ar fcho padohmu nepeeteef un tadeht pee pirma padohma esmu atpaffat greesees un to esmu peenehmis, bet pa daktai ween. Prohti tà:

Sinai grahmatinà no daudf stahsteem zits nekàs nerohdahs, kà kauli ween. Meesa, kas irr: plafchaka istahstifchana truhst. Tapat arri daschi stahsti pawiffam truhst.

Tad nu mannim leelahs, ka ta preefch ffohlas behrneem buhtu weena gauschi labba mahziba, kad ffohlmeisters tohs bihbeles stahstus plafchahf istahstitu, kurreem kauli ween un nekahda meesa jeb ittin mas meefas un kad ffohlmeisters behrneem mahzitu arri daschus no teem bihbeles stahsteem, kurrus Sinai grahmatà parwelti meklefi.

Behrneem, waj gribbedameem waj negribbedameem fchee stahsti buhtu ja-atstahsta, bes ka winni tohs no galwas buhtu mahzijufchees, tadeht ka fchee stahsti Sinai grahmatà nemas nerohdahs.

Un ihsti tahdi stahsti ffohlmeisteram kreetni un peeflahjigi buhtu jamahza, ka lai behrni fchohs stahstus fanemm usmannigi un ar preeku. Tapat arri mahzitajam pee pahrlaufifchanas fchee stahsti ihpafchi buhs ja-atpraffa.

Tahdà wihse behrni peeraddinasees pee ta, atstahstigt, ko mahzijufchees un ne wis flaitiht.

Un ta nu irr manna luhgfchana augfchà minneteem mahzitajeem un ffohlmeistereem, kurreem ta bihbeles stahstu flaitifchana tilpat reebiga kà mannim, — ka winni prohwe, waj daschlahrt zaur plafchaku istahstifchanu un zaur jaunu stahstu eelaisifchanu ffohlas behrnus us labbaku zellu newarrehè weft.

Kates mahzitajè un kates ffohlmeisters sinnamè pats noliks pehz fawàs patiffchanas, kurri stahsti plafchahf buhs jastahsta un kurri glufchi no jauna buhs jastahsta.

Til ween par issklaidroschonu, kahds ihsti mans prahts un mannas dohmas schinni leetà irr, 5 wezzas derribas un 5 jaunàs derribas prohwees dohschu.

Wegza derraiba.

- 1) Rà Gesaws Zehlabam pirndfimschanas teefu pahrdohd I. Mohf. 25, 27—34.
- 2) Rà Zehlabs nowiff tehwa fwehtifchanu I. Mohf. 27. Rà Jhsaaks Rebellu par feewa dabuja I. Mohf. 24.
- 4) Korus, Datans un Abiramš dumpi pret Mohfu pazoff IV. Mohf. 16, 1—35.
- 5) Jjabs.

Jauna derraiba.

- 6) Lihdsiba par lungu, kas faweem kalpeem pohdus uf augleem isdallija. Matt. 25, 14—30.
  - 7) Lihdsiba par 2 neweenadeem brahteem. Matt. 21, 28—32.
  - 8) Lihdsiba par nabago atraifni un netaisno sohgi. Luhl. 18, 1—8.
  - 9) Lihdsiba par lehniru, kas ar faweem kalpeem parahdu lihdsinaja. Matt. 18, 21—37.
  - 10) Lihdsiba par trakko bagato. Luhl. 12, 13—21.
- Grahmatas, tur schohs un zittus bihbeles stahstus atraif, fskohlmeistereem jau netruhks. Kas wahzifki mahf lai nemm Wahzu bihbeles stahstu grahamatu. Kas Wahzifki nemahf, lai nemm Döbnera bihbeles stahstu grahamatu jeb wislabbal paschu bihbeli.

Scho grahamatu esmu rakstijis pee laika, pawaffarā, newis ruddeni, lai fskohlmeistereem papilnam buhtu wakkas fataifitees tiklab uf teem bihbeles stahsteem, ko wiiani plaschahf istahstihš, tā arri uf teem bihbeles stahsteem, ko wiiani gluschī no jauna mahzihs.

Missiones sinas VI.

Missiones draudses muhsu wezzahm draudsehm par speegeli.

1) Nibt-Indiā Leipzigas missiones stajionē Tanjorē (I. Tanschorē) t. 26. April 1871 jauna basniza ar wahrdū Gepreezinataja-basniza tikluf eefwehtita. Missionars Kahlš raksta par to tahdas sinas: Preeksch 7 gaddem t. 20. Juni 1864 winnai likka to grunts almini, un eefahza buhweht ar preezigu firdi; bet ahtri tai buhweschanai bij ja-apstahjabs, jo Tanjores missionars, Uchterlony, Sweedris, faflimma un brauzā uf Ciropu, arri pats buhwmeisters nomirra, un ta nauda peetruhka, ko Uchterlony no faweem drangeem Sweedru semmē dohmaja fadabukt; tad tee muhri, pusuittaiifli jau fahze fagruhst it tā brehbdami pee wisseem kristiteem: ustaiifet muhs, tā juhs atkal warreet ustaiifitees eefsch mums. Winnu brehlfchana nebij pa welti; Sweedri fuhitja tahs apsohlitas dahwanas: draugi no Englandeefcheem un Tamuleem Tanjorē famehta to, kas wehl truhka un 1869. gadda ruddeni taz darbs atkal tappa eefahfš; tad bij preeksch flattitees, ka ta draudse pee fawa deewanamma ustaiifschanas peepalibseja; jo tur nestrahdaja algadschi ween, bet missiones

palihgi, draudses lohzehti, un katris fskohlas behrns zil fpehdami likka rohkas klahf, arri jaunās meiteenes no augstakahm fskirrahm, kas pee missionara feewas fskohlā eet, neturreja par kaunu, pulkā eet pee teem strahdneefkeem; tā ka 12 mehneschōs to darbu warreja pabeigt un to jauno stalto deewanammiau eefwehtit. Pee eefwehtifchanas fanahza mahzitaji un draudses lohzehti no mallu mallahm. Dsilizekka waldifchana teem tahlakeem biketes atdewa par pusnaudu. — Waj muhsu draudses arri tāpat?

2) Rā fskohlas tai preezasmahzibai to zellu pee teem paganeem fataifa, par to no zitta Leipzigas missionara, Gaadmanna, grahamatas warr fapraft. Wintsch raksta tā: no augstaku fskirru laudihm, kas pee Kristus atgreeschahs, ta leelaka dalka zaur fskohlahm atgreesiti. Schinīs deenas Tanjorē diwi jauneki no augstahm fskirrahm, kas Englandeefchu missiones fskohlu bij zaurgahjuschī, tappa kristiti un zaur sawu kristibu wiffus Tanjores eedfshwotajus pildija ar leelahm dufmahm, bet lihdsi schim irr palikfuschī pastahwigi. Dauds wairahf wehl no fskohlas behrneem atgreeschōs, ja tee nebihtōhs no faweem wezzakeem un raddeem, kas winnus tad pawiffam aistahj un atmett, un ja tee nenemtu apgrehzibu pee dauds kristitu besdeewigās dshwofschanas, kas irr Kristum un wiina Ewangeliumam par kaunu.

Kahdus mehneschus atpakkal, tā wintsch wehl raksta, pee mannim nahza 2 jauneki no Trankebares, tur tee 5—6 gaddus muhsu missiones fskohlā bij mahzijusches, un luhdja to fw. kristibu. Tee fazzija, ka tee no eefahkuma ar firdsprettibū tai Deewa wahrdū mahzibai irr klahf bijuschī, bet pamafam tee dabujuschī fapraft, ka ta kristiga tizziba ne-effoht wis tahda smahdejama, tā tee laudis to isteiz; ihpaschi praweeschu papreekschfluddinashanas winnus siwri pahreezinajuschas, un beidsōht tee tāpat tā tee kristiti behrni tahs usdohschanas no katkisma, bihbeles stahsteem u. t. pr. mahzijusches. Kad tee fahza atrautees no paganu deewalaposchanahm un fwehtkeem, tad tee no faweem raddeem apdraudeki, wairs newarreja palikt tai fskohlā un tā needra no pahrbaudifchanas wehja schury un turp schaubita, tee beidsōht siwri apnehmahs tam firdsnemeeram zaur fw. kristibu isbeht. Tad tee pehz weena fskohlmeistera padohma nahza pee mannim Tritischinopoff, jo Trankebarā tee newarreja no faweem raddeem isglahbtees. Tē nu, no mannis wehl plaschahi pamahziti un uf to dshwibas zellu pawadditi, tee ar firds preeku un drohschibu t. 16. April 1871 peenehma to fw. kristibu, un dabuja tohs wahrdus Sihmeans un Samidasen (ta Kunga kalps). Kad Trankebarā no winnu atgreeschanahs dabuja dshdeht, tad tee pagani gan fahka trakfoht; zitti behrni tappa no fskohlas isnemti, zitti wairs pee Deewa wahrdū mahzibas negribbeja klahf palikt; bet Deewa walfsiba aug un plefchahs.

Pawiffam zitta leeta ar Englandeefchu waldibas fskohlahm Nibt-Indiā, kurrās Deewa wahrdi pawiffam netohp

mahziti un tee fkolhas behni usaug pawiffam bes tizzibas. Tee nu apfmeij un smahde neween to kristigu tizzibu, bet arridsan fawu tehnu paganu tizzibu, un dšihwo us Giropeefchu mohdi, walka Giropeefchu drehbes, dšerr wihnu un brandwihnu, ehd gohwju galku (kas winneem aistleegta) laffa labpraht tahdas grahmatas, kas Bibbeli un Deewu nizzina, un ar fawu gudribu, kas winneem galwä eekalta un firdis nau eegahjufti, sewi turrahs par gudrateem par zitteem un apfmeij wiffas wezzas eerafchas, iahs dohmadami pahrtaiſiht un atjaunaht. Waj muhsu ſtarpä nerohnahs tahdu jaunektu, kas ar tufchu galwu un jo tufchu firdi turrahs par lohti gudreem, un tahdi, kas to turra par leclu gudribu, kad no fkolham iſſlehgju Deewa wahrdu un tizzibas mahzibu?

Ihifas miſſiones ſinnas.

1) Reines miſſiones miſſionars Beg no Sumatras fallas atbrauzis weenu kristitu jauneki lihds weddis, to winsch gribb audſinaht par fkolhmeiſteru. Tas jaunellis runna Ollandeeſchu wallodu un Barmenē leclā miſſiones draugu ſapulzē irr ſtahtijis no ſawas jaunibas behdigahm deenahm, ka winsch no ſaweem raddeem pahrdohs un no miſſionareem atpirkts, eefahkumä no teem balteem wihreem lohti bihjees, bet tad ar Ewangeliumu eepafinnees un kriſtihts nu ar preeku dohmajoht, to preezasmahzibu ſaweem tauteefcheem paſluddinaht.

2) Brahlu draudſes miſſionei Tibetē aif augſteem Zmalaja kalneem iſdewees, weenu jaunu Lama (Buda tizzibas preeſteri) no augſtas lahrtas atgreest pee Ewangeliuma tizzibas. 7 gaddus fkolſteri bijis winsch apmeklejis Riht-Indias ſwehtas weetas, ſwehto Ganges uppi, bet arri ar teem ſwehteem rakſteem eepafinnees un tahm elka-bildehm wairs netizzejis un ſahzis pecluhgt Jeſu, un tahdā luhgſchanā atraddis meeru ſawai firdi, kas zellahs no muhschigas dšihwoſchanas zerribas.

3) Pee Kohleem, Riht-Indiā, fur ſtrahda Berlines Goſnera miſſiones beedriba, kas Ewangeliums taggad ar warru pleſchahs. Goſnerpura pilſehtā ſchinni brihdi effoht lihds 1000 dwehfeles, kas ſataifahs us to ſw. kriſtibu. Rakſta no turrenes, iſſkatru deenu zitti usdohd fawu wahrdu; weenā deenā 271 pagani us reiſi atſazzija teem elkeem un atdewahs kriſtum, ſtarp winneem 16 ekkadeewu preeſteri weenā ſahdſchā. Waj ta nau Deewa ſwehtiba? Tanni paſchā ſahdſchā mehſ bijahm ſwehtdeenā pee deewa-lalpoſchanas; 2000 dwehfeles bij fanakluſchas; 450 deewgal dneeki, wehl lihds pirmdeenai palikka zitti, kam bij wehl ar teem miſſionareem ja-aprunnaja, tā ka pirmdeenā aikal 600 dwehfeles ſapulzejahs Deewa nammā. G.

1774.

Kad kommiſſijas protokolli laffa ar apdohmu, tad ihpaſchi diwejadās dohmas laffitajam prahtā ſchaujahs. 1) Kahdi tumſchi un rupji toreis tee lautini bijuſchi, tā ka teefcham firds ſahp to apdohmajoht. 2) Ka kommiſſija zerrejāſi, laudis ſmalakus un gohdigalus darriht zaur ahrigahm, ſtiprahm ſtrahpehm, ihpaſchi zaur kuhleeneem.

Tē ſkaidri warr redſeht, zil mehſ wezzeem laikeem effam preeſchā tezzejuſchi. Muhsu laika kommiſſija tahdus liſtumus nedohmaht newarretu iſſluddinaht tā wiina kommiſſija, par prohwi:

1) Kas ſwehtdeenās, ſwehtlōs un leclā luhſamā deenā ſtrahda jeb leel ſtrahdaht, maſka 10 dahlderus, kad no lungu lahrtas irr un 1 dahlderi, kad no ſemneeku lahrtas irr. Kad to dahlderi neſpeh j maſſaht, tad ar 3 pahreem rihtſtu teel graiſhts pee baſnizas ſtabba.

Kad baſnizā no weena zemata neweens pats zilweks nau nahzis, tad katram, kas nau nahzis, tikpat ſaimneekam tā kalpam pirmo reis weens, ohtro reis diwi wehrdini jamakfa un trefchu reis wiinau flehds pee baſnizas ſtabba.

Kā gan zilweki tik tumſchi warr buht, ka wiina zerre, zaur tahdu ſtrahpeſchanu baſnizu zilwekeem padarriht mihtu? Un to tahds nahzeis lihds ſewim, to Deewa walſtibai? Lai Deews paſarga no tahdeem ſpeeſteem un rautteem Deewa wahrdineekem! Kas gribb, tas lai naht! Kas negribb, tas lai paleek mahjā!

3) Kad weens baſnizas pehrmelderis baſnizā nenahl, lai gan nau ne wahjſch ne laukā brauzis, un weetneeku nau ſtellejis, tad winnam minneta ſtrahpe dubbultigi jamakfa un trefcho reis wiinau nozell no amata un flehds pee baſnizas ſtabba.

4) Kas peedſehris naht baſnizā jeb baſnizā apgrehzi bu dohd zaur plufſchleſchanu, gruhſchanu, diſtu runnaſchanu un eefkreeſchanu un iſſkreeſchanu, jeb preeſch Deewa wahrdem jeb Deewa wahrdu laikā tuwejōs krohgōs lehrumu padarra, maſka 2^{1/2} dahlderus, kad no lungu lahrtas irr, bet ſemneekam 3 ſwehtdeenās jaſtahw pee baſnizas ſtabba un zetturtā ſwehtdeenā ar 5 pahreem rihtſtu teel graiſhts.

5) Kas mahzitajam us kanzeli pretti runna, ar 10 pahreem rihtſtu teel graiſhts pee baſnizas ſtabba, ja peedſehris bijis un ar 15 pahreem rihtſtu, kad gudrs bijis. Jeb pirmajam jamakfa 5 dahlderi, pehdejam 7^{1/2} dahlderi. Beſ ta grehzi neekam wehl peedohſchana jaluhds no mahzitaja un no draudſes.

Šohs liſtumus kommiſſija apſtiprinaja. Zelti wiini jau ſeu bija.

(Uf preeſchu beigums.)